

Helyi tanterv

Történelem 5. - 8. osztály

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozhat, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegét, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

5-8. évfolyam

Az általános iskolai történelemtanítás és –tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a magyar és egyetemes történelem legalapvetőbb történeteivel, tényeivel, jelenségeivel, eseményeivel és szereplőivel. A magyar történelem eseményeiről és hőseiről kialakított kép, a büszkeségre okot adó történelmi cselekedetek, eredmények és emberi teljesítmények megismerése megalapozza a hazaszeretet érzését.

Az általános iskolai történelemtanulás megalapozza a tanulóban az aktív állampolgári létezés szükséges kompetenciákat.

Az általános iskolai történelemtanításnak egyszerre célja és feltétele a tanuló kíváncsiságának és tudásvágyának felkeltése és ébren tartása a történelem, illetve a közéleti kérdések iránt. Az egyes témák, tanítási módszerek és tanulói tevékenységek kiválasztása során mindig szem előtt kell tartani a tanulás élményszerűségének követelményét. A tanuló képzeletét, fantáziáját és érzelmeit megragadó témák, történetek és tevékenységek révén válhat eredményessé a történelem tanulása. A különböző korok életmódját tárgyaló témakörök és a történelmi portrék jó alkalmat adnak a szemléletes és élményszerű megjelenítésre (pl. képek, filmek, modellek, zenék, hangdokumentumok), a tanuló életéhez, érdeklődéséhez köthető témák tárgyalására, valamint érdekes, megrázó vagy éppen tréfás, de mindenképpen elgondolkodtató történetek elbeszélésére, illetve megjelenítésére.

A történelemtanulás ugyan az ötödik évfolyamon kezdődik, de iskolai előzményekre is támaszkodik; az 1–4. évfolyamon elsajátított kompetenciákra éppúgy, mint az alsó tagozat történelmi tárgyú olvasmányaira, illetve a tanulónak a nemzeti ünnepek iskolai megünneplése és az emléknapok nyomán keletkező tudására.

A kerettanterv évenként 5–8 *témakör* feldolgozását írja elő. Az egyes témakörök 2–7 témát tartalmaznak, ami tanévenként összesen 18–20 témát jelent.

Óraterv

	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Heti óraszám	2 óra	2 óra	2 óra	2 óra
Éves óraszám	72 óra	72 óra	72 óra	72 óra

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;
- ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a középkor és újkor világgképének fő vonásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban és újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;

- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);
- képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére;
- megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;
- használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;
- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményét megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát;
- az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
- képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
- egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást állít össze és mutat be;
- egyszerű történelmi kérdésekről véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
- meghallgatja mások véleményét, érveit;

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott történetben különbséget tud tenni fikatív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- a történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
- feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztja azokat;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;
- felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korról;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre;

- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 5–6. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduradalom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, népcsoport, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

A témakörök áttekintő táblázata

Az 5-6. évfolyamon a történelem tantárgy összes óraszám: 144 óra (72-72 óra).

5. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret
Személyes történelem	7 óra
Az őskor*	3 óra
Fejezetek az ókor történetéből	13+2+1 = 16 óra
A kereszténység	5 óra
A középkor világi	13 óra
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	20+6 = 26 óra
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre, stb. szánt órakeret	6 -4 = 2 óra

Az össz. óraszám	72 óra
------------------	--------

* Kerettantervben nem szereplő, a szabadon felhasználható órakeret terhére megvalósított téma

6. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret
Képek és portrék a középkori magyar állam virágkoráról	10+6 = 16 óra
Új látóhatárok	11 óra
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	14 óra
Élet a kora újkori Magyarországon	6 óra
Forradalmak kora	5+3 = 8 óra
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	15 óra
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre, stb. szánt órakeret	2 óra
Az össz. óraszám	72 óra

Témakör: Személyes történelem

Óraszám a helyi tantervben: 7 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Körülöttem a történelem</i>	- Családi fotóalbum és személyes tárgyak. - Személyes történetek dokumentálása, elbeszélése. - Egy nap dokumentálása. - Kódexkészítés (valamely magyar kódex mintájára pl. Képes krónika).	<i>Fogalmak:</i> kódex. <i>Kronológia:</i> Kr. e. és Kr. u., évszázad, őskor, ókor, középkor, újkor, jelenkor/modern kor.	- Egyszerű, személyes történetek elmesélése. - Családi fotók, tárgyak, történetek gyűjtése és rendszerezése. - Címer, zászló, pecsét készítése önállóan vagy társakkal. - Információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. - A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel.
<i>Címer, zászló, pecsét, az idő mérése</i>	- Címerek és zászlók alkotóelemei saját település és Magyarország címere és zászlaja példáján. - A hitelesítés eszköze, a pecsét (pl. az Aranybulla pecsétje). - Személyes címer-, zászló- és pecsétkészítés. - Az időszámítás.		

Javasolt tevékenységek:

- Képpel illusztrált, írott összefoglaló készítése egy meghatározó személyes élményről.
- Kódexlap készítése, pl. a Képes krónika alapján.
- Időszalag készítése.
- Ország, település, iskola, sportegyesület és egyéb címerek gyűjtése.
- Címerek értelmezése tanári irányítással.

Témakör: Az őskor Óraszám a helyi tantervben: 2 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az őskor</i>	- Képek az őskori ember életéből. - Az első letelepült közösségek: falvak és városok.	<i>Fogalmak:</i> őskor, szerszámkészítés	Képek, képsorok megfigyelése. (Pl. az emberek őskori tevékenységei leletek és rekonstrukciós rajzok alapján.) Ismertető az őskori szerszámokról, eszközökről; a művészet kezdeteiről. (Pl. a barlangrajzok és őskori szobrok alapján.) A nagy folyamok szerepének érzékeltetése a földművelés kialakulásában.

Javasolt tevékenységek:

- Információgyűjtés barlangrajzokról;
- Rajz készítése az őskori ember életmódjáról.

Témakör: Fejezetek az ókor történetéből

Óraszám a helyi tantervben: 15 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az ókori Egyiptom világa</i>	- Földművelés a Nílus mentén. - Hitvilág és halottkultusz a piramisok és a Királyok Völgye példáján: Memphis és Théba. - A legjelentősebb találmány: az írás.	<i>Fogalmak:</i> öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, városállam, jósda, többistenhit, olümpiai játékok, monda, provincia, rabszolga, gladiátor, amfiteátrum, falanx, légio, népvándorlás.	- Az ókori egyiptomi, görög és római életmód főbb vonásainak felidézése. - Információk gyűjtése az ókori és a modern olimpiai játékokról, és összehasonlításuk. - Az ókori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. - Görög hoplita felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán. - A tanult háborúk okainak és következményeinek bemutatása; illetve a tanult hősökhez kapcsolódó történetek felidézése. - Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén. - A Hun
<i>Az ókori Hellász öröksége</i>	- Mindennapok egy görög városban: Athén és lakói. - Görög istenek, az olümpiai játékok. - Az athéni és spártai nevelés.	<i>Személyek:</i> Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Nagy Sándor, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Attila.	
<i>Az ókori Róma öröksége</i>	- Róma alapítása a mondákban. - Egy római polgár mindennapjai. - A gladiátorviadatok és a kocsiversenyek. - Római emlékek Pannóniában.	<i>Kronológia:</i> Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 490 a marathóni csata, Kr. u. 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása.	
<i>A görögórámai hadviselés</i>	- Görög hadviselés a marathóni csata példáján. - Nagy Sándor hadserege és hódításai. - Az ókor „tankjai”: Hannibál elefántjai. - Caesar légioi.		

<i>Képek a népvándorlás korából</i>	• A Római Birodalom szétesése. • A Hun Birodalom. • Attila és hadjárata: az ókor egyik legnagyobb csatája (a catalaunumi csata).	<i>Topográfia:</i> Egyiptom, Nílus, Athén, Olümpia, Spárta, Itália, Róma, Pannónia, Aquincum, Marathón, Római	Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen. • A nomád életmód, gazdálkodás és hadviselés alapvető
		Birodalom.	jellegzetességeinek felidézése. • Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok, népmozgások) nyomon követése történelmi térképen.

Javasolt tevékenységek:

- Képek gyűjtése és rendszerezése ókori épületekről.
- Térképvázlat készítése egy ókori város jellegzetes épületeinek és közterületeinek (pl. piac, kikötő) feltüntetésével.
- Egy szabadon választott pannóniai település megtekintése.
- Tabló készítése az ókori civilizációk kulturális örökségéről.
- Egy ókori ütközet rekonstruálása (film, kép, ábra, térképvázlat segítségével).
- A Szépművészeti Múzeum egyiptomi kiállítása néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.
- Helyi ókori tárgyú gyűjtemény néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.
- Ókori témájú film vagy filmrészlet megtekintése és megbeszélése.

Témakör: A kereszténység Óraszám
a helyi tantervben: 5 óra Ismeretek
és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az Ószövetség népe</i>	- Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes. - Az önálló zsidó állam alapítói: Dávid és Salamon története.	<i>Fogalmak:</i> egyistenhit, Biblia, Ószövetség/Héber Biblia, Újszövetség, zsidó vallás, keresztény vallás, kereszttség és úrvacsora.	- Jézus élete legfontosabb eseményeinek bemutatása. - Jézus erkölcsi tanításainak értelmezése. - A kereszténység fő jellemzőinek és elterjedésének bemutatása. - A Héber Biblia máig ható
<i>Jézus élete, tanításai és a kereszténység</i>	- Történetek az Újszövetségből. - A kereszténység főbb tanításai. - A kereszténység elterjedése. - A keresztény hitélet színterei	<i>Személyek:</i> Mózes, Dávid, Salamon, Jézus, Mária, József,	
	és szertartásai. • A kereszténység jelképei.	Szent Péter és Szent Pál apostolok. <i>Topográfia:</i> Jeruzsálem, Betlehem.	innovációi: egyistenhit, tízparancsolat, heti pihenőnap

Javasolt tevékenységek:

- A bibliai történeteket ábrázoló képek, művészeti alkotások gyűjtése.
- Tematikus képgaléria összeállítása a zsidó és keresztény vallásról megadott szempontok alapján.
- Képek gyűjtése bibliai helyszínekről.
- Pál apostol missziós útjainak követése tematikus térképen.
-

Témakör: A középkor világi Óraszám
a helyi tantervben: 13 óra Ismeretek és
fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Élet a várban – egy magyar vár (pl. Visegrád) és uradalom bemutatásával</i>	- Királyok és nemesek - Várépítészeti – híres magyar középkori várak. - Egy uradalom működése, a falvak világa (a jobbágyság élete).	<i>Fogalmak:</i> földesúr, lovag, nemes, uradalom, jobbágyság, robot, pápa, szerzetes, bencés rend, pálos rend, kolostor, katolikus, román stílus, gótikus stílus, polgár, céh, iszlám vallás.	- A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása. - A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése. - Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti
<i>Élet a kolostorban – egy magyar kolostor (pl. Pannonhalma) bemutatásával</i>	- A középkori egyházszerkezet. - A szerzetesség és a kolostor. - Római és gótikus templomépítészeti – híres magyar középkori egyházi emlékek. - Oktatás a középkorban.	<i>Személyek:</i> Szent Benedek, Gutenberg, Mohamed.	
<i>Élet a középkori városban – egy magyar város (pl. Buda) bemutatásával</i>	- A céhek. - A városi polgárok. - Városépítészeti – híres magyar középkori városok. - Könyvnyomtatás és reneszánsz.	<i>Topográfia:</i> Visegrád, Pannonhalma, Szentföld, Anglia, Franciaország.	eltérések összehasonlítása. - A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód). - A középkori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása.
<i>A kereszties lovagok világa</i>	- Az iszlám–arab kihívás. - A nehézlovas harcmódor. - Keresztiesek a Szentföldön. - A lovagi életforma és kultúra.		

Javasolt tevékenységek:

- Alaprajz készítése vagy értelmezése egy középkori városról, uradalomról, várról vagy kolostorról.
- Tablókészítés a középkori magyar templomokról.
- Céhszabályzat vagy cégér készítése önállóan vagy társakkal.
- Beszámoló készítése egy lovagi tornáról és/vagy a lovagi erényekről.
- Egy lehetséges karriertörténet bemutatása a középkorból (inasból céhmester, apródból lovag, jobbágyból püspök).
- Montázs összeállítása a középkort idéző képekből megadott szempontok alapján (pl. foglalkozás, viselet, jelentős események stb.).

Témakör: Képek és portrék az Árpád-kor történetéből

Óraszám a helyi tantervben: 26 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Történetek a magyarok eredetéről</i>	• A hun-magyar eredettörténet a krónikákban: Hunor, Magor; Csaba királyfi. • Az Árpád-ház eredettörténete: Emese álma, vérszerződés.	<i>Fogalmak:</i> hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem, honfoglalás, székelyek, kalandozások, vármegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok.	• A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. • A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása.
<i>Honfoglalás és kalandozások</i>	• Álmos és Árpád alakja a krónikákban. • A honfoglalás: Etelközből a Kárpát-medencébe. • Történetek a kalandozó magyarokról.	<i>Személyek:</i> Álmos, Árpád, Géza, I. (Szent) István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, IV. Béla, Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent	• Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján.
<i>Szent István és a magyar állam</i>	• Géza és István alakja a krónikákban. • István harca Koppánnyal és a koronázás. • Államalapítás: egyházszervezés, vármegyék és törvények.		• Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése a honfoglaló magyarok

<i>Árpád-házi királyportrék</i>	• Szent László, a lovagkirály. • Könyves Kálmán, a művelt király. • III. Béla, a nagyhatalmú király. • II. András és az Aranybulla • IV. Béla és a tatárjárás.	Margit.	viséletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről.
<i>Árpád-kori szentek</i>	• Szent Gellért. • Szent Erzsébet. • Szent Margit.	<i>Kronológia:</i> 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 István uralkodása, 1222 az Aranybulla kiadása, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása.	• Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből. • A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése. • A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.
<i>Árpád-kori győztes harcok és csaták</i>	• A pozsonyi csata. • Német támadások nyugatról: felperzselt föld és a vértesi csata. Nomád támadások keletről: a kerlési csata.	<i>Topográfia:</i> Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Esztergom, Buda,	
<i>Magyarország koronázási jelvényei</i>	□ Szent Korona. □ Palást, jogar, országalma.	Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.	

Javasolt tevékenységek:

- Az Árpád-kori magyar történelem kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése.
- Képszeállítás készítése a Szent Lászlót megőrkítő freskókból a Kárpátmedencében.
- A történelmi alakok megjelenítése szerepjátékkal egy konkrét történelmi helyzetben.
- Információk gyűjtése és megbeszélése az Árpád-kor uralkodóiról, szentjeiről.
- A Szent Korona és a koronázási jelvények megtekintése.

Témakör: Képek és portrék a középkori magyar állam virágkoráról

Óraszám a helyi tantervben: 16 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyar királyportrék a 14–15. századból</i>	- Károly és az aranyforint. - Nagy Lajos, a hódító. - Luxemburgi Zsigmond, a császár.	<i>Fogalmak:</i> aranyforint, kormányzó, végvár, szekérvár, zsoldos.	- A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. - Tematikus térkép értelmezése és/vagy térképvázlat készítése Nagy Lajos hódításairól/Hunyadi János hadjáratairól. - A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.
<i>Hunyadi János, a törökverő</i>	- Hunyadi János, a sokoldalú hadvezér. - A nándorfehérvári diadal.	<i>Személyek:</i> I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás.	
<i>Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó</i>	- Mondák és történetek Mátyás királyról. - A fekete sereg. - Mátyás reneszánsz udvara.	<i>Kronológia:</i> 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–1490 Mátyás uralkodása. <i>Topográfia:</i>	
		Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Nándorfehérvár.	

Javasolt tevékenységek:

- A korszak kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése, rendszerezése az egyes uralkodócsaládok szerint.
- A nándorfehérvári csata rekonstruálása (ábra, térképvázlat, kép, film, animáció segítségével).
- Mátyás, a reneszánsz uralkodó – beszámoló készítése a királyi udvarban tett képzeletbeli látogatásról.
- A Nemzeti Múzeum középkori magyar gyűjteménye néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.
- Látogatás a visegrádi várban és/vagy királyi palotában.

Témakör: Új látóhatárok Óraszám

a helyi tantervben: 11 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A földrajzi felfedezések</i>	- A felfedezők útjai. - A világkereskedelem kialakulása. - Gyarmatosítás Amerikában: az őslakosság sorsa, ültetvények és rabszolgák.	<i>Fogalmak:</i> gyarmat, manufaktúra, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, reformáció, református, evangélikus,	- A nagy felfedezők útjainak bemutatása térképen. - A céhek és a manufaktúrák összehasonlítása.
<i>Korai kapitalizmus</i>	- A tőkés gazdálkodás kibontakozása és a polgárosodó életmód. - A manufaktúrák, a világkereskedelem kialakulása. - Az első bankok és tőzsdék.	ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem, felvilágosodás.	- A világkereskedelem útvonalainak bemutatása térkép segítségével. - A reformáció és katolikus megújulás hatásának feltárása az anyanyelvi kultúra és oktatás
<i>A vallási megújulás</i>	- Egyházi reformtörekvések a kora újkorban. - Reformáció és katolikus megújulás. - Az anyanyelvi kultúra és oktatás felvirágzása	<i>Személyek:</i> Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár,	
	magyar példák alapján. □ Vallási türelem Erdélyben.	Pázmány Péter, Kopernikusz.	területén. □ Érvelés a vallási türelem mellett.
<i>Az új világkép kialakulása</i>	□ A természettudományok fejlődése: a kopernikuszi fordulat. □ A középkorit felváltó világkép: a felvilágosodás.	<i>Kronológia:</i> 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete. <i>Topográfia:</i> Spanyolország, India, Kína, London, Sárospatak.	

Javasolt tevékenységek:

- Olyan termékek gyűjtése, amelyek a földrajzi felfedezéseknek köszönhetően kerültek a világkereskedelembé.

- Hasonlóságok és különbségek megállapítása a megismert felekezetek templomairól készült fotók alapján.
- A saját településen (vagy környékén) található különböző felekezetekhez tartozó templomok megtekintése.
- Egy természettudós (pl. Kopernikusz, Newton) életének és munkásságának bemutatása: plakáton, prezentációval, kiselőadáson.

Témakör: Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

Óraszám a helyi tantervben: 14 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A török háborúk hősei</i>	• II. Lajos és a mohácsi csata. • Buda eleste és az ország három részre szakadása. • A várháborúk hősei (pl. Dobó; Zrínyi, a szigetvári hős).	<i>Fogalmak:</i> szultán, janicsár, török hódoltság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás.	• A mohácsi csata eseményeinek rekonstruálása animációs film és térkép alapján. • A három részre szakadt ország és
<i>Bocskai, Bethlen és Zrínyi</i>	□ Bocskai István fejedelem, a hajdúk vezére. Bethlen Gábor, Erdély fejedelme. □ Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér. □ Buda visszavétele: a török kiűzése.	<i>Személyek:</i> I. Szulejmán, II. Lajos, Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia.	- a fontosabb török hadjáratok bemutatása tematikus térképen. • A török- és Habsburg-ellenes harcok hőseiről szóló történetek elbeszélése, irodalmi szövegek felidézése.
<i>II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca</i>	□ Rákóczi fordultatos életpályája Munkácsról Rodostóig. □ Történetek Rákóczi szabadságharc idejéből. □ A szatmári béke: függetlenség helyett megbékélés a birodalommal.	<i>Kronológia:</i> 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1686 Buda visszafoglalása, 1703–1711 a	• Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek

<i>Mária Terézia</i>	□ Mária Terézia, a családjának és uralkodó. □ Intézkedései Magyarországon. A magyar huszárok és a berlini huszárcsíny. □ Főúri kastélyok a művelődés szolgálatában (pl. Eszterháza, Gödöllő).	Rákóczi szabadságharc. <i>Topográfia:</i> Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs.	értelmezése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről. • A három részre szakadt ország térképének értelmezése. • Annak a bemutatása, hogy milyen hatással volt a török uralom Magyarországra fejlődésére. • II. Rákóczi Ferenc életútjának és személyiségének bemutatása.
----------------------	---	--	--

Javasolt tevékenységek:

- Képek, ábrázolások gyűjtése magyar végvárakról, kiállítás rendezése.
- Egy játékfilm megnézése és megbeszélése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.
- Vélemény megfogalmazása, vita a szatmári békéről.
- A magyar huszárokról szóló történetek gyűjtése, elbeszélése.
- A huszárok fegyverzetének és öltözetének bemutatása.
- Képek gyűjtése főúri kastélyokról.

Témakör: Élet a kora újkori Magyarországon

Óraszám a helyi tantervben: 6 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával</i>	- A török uralom. - A mezőváros élete. - Szarvasmarhakereskedelem.	<i>Fogalmak:</i> nemzetiség, ortodox, barokk. <i>Topográfia:</i> Debrecen, Temesvár.	- A kora újkori életmód összehasonlítása a maival. - A török kori mezővárosok mindennapjainak bemutatása különböző gyűjtött források alapján.
<i>Élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település (pl. Temesvár) bemutatásával</i>	- Magyarország újranépesülése és újranépesítése. - Népek és vallások együttélése. - A barokk városépítészet.		A 15. századi és a 18. század végi magyarországi etnikai viszonyok összehasonlítása térképen, illetve táblázatban vagy diagramon szereplő adatok segítségével.

Javasolt tevékenységek:

- A török kori magyar kereskedelem fő irányainak és árucikkeinek nyomon követése tematikus térkép segítségével.
- Prezentáció vagy plakát készítése ősi magyar állatfajtaokról.
- Térképvázlat rajzolása vagy makett készítése egy mezővárosról.
- Képek gyűjtése a magyarországi barokk építészetéről.
- Egy barokk templom megtekintése a saját településen.

Témakör: Forradalmak kora Óraszám
a helyi tantervben: 8 óra Ismeretek és
fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Ipari forradalom</i>	- Gyapotból pamut. - A textilipar fejlődése. □ A gőzgép. Bányászat, gyáripar, vasútépítés. - Gyerekek és felnőttek mindennapjai egy iparvárosban.	<i>Fogalmak:</i> ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom, diktatúra.	- Vélemény megfogalmazása a technikai fejlődés előnyeiről és hátrányairól. - A francia forradalom értékelése; pozitívumok és negatívumok azonosítása. - Napóleon alakjának, történelmi szerepének megítélése különböző források alapján.
<i>Társadalmipolitikai forradalom</i>	- A köztársaság kísérlete Franciaországban. - A forradalmi terror. Napóleon a császár és hadvezér.	<i>Személyek:</i> James Watt, Edison, Bonaparte Napóleon. <i>Kronológia:</i> 1789 a francia forradalom, 1815 a waterlooi csata. <i>Topográfia:</i> Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, NagyBritannia.	

Javasolt tevékenységek:

- A manufaktúrák és a gyárak működésének összehasonlítása megadott szempontok alapján.
- Beszélgetés a gyermekmunkáról.
- Napóleon oroszországi hadjáratának követése térképen. □ Napóleon-ábrázolások gyűjtése.

Témakör: A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora

Óraszám a helyi tantervben: 15 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A reformkor</i>	- Széchenyi István alkotásai. - A jobbágyszabadság kérdése. - A magyar nyelv és a nemzeti kultúra ügye.	<i>Fogalmak:</i> országgyűlés, közteherviselés, jobbágyszabadság, sajtószabadság, cenzúra, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés.	- A reformkor legfontosabb problémáinak bemutatása. 1848. március 15-e eseményeinek felidézése képek, dokumentumok, visszaemlékezések, filmrészletek és/vagy dramatikus jelenetek segítségével. - A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása.
<i>A forradalom</i>	- A március 15-i események és a 12 pont. - Kossuth Lajos szerepe. □ Az áprilisi törvények. - A Batthyány-kormány.	<i>Személyek:</i> Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József, Deák Ferenc.	- A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása. - A zsidóság pozitív szerepe a szabadságharcban. - A tavaszi hadjárat hadmozdulatainak végigkövetése térképen. - A szabadságharcot követő megtorlás néhány konkrét esetének bemutatása (aradi vértanúk, a zsidóságot sújtó közösségi büntetés)
<i>Képek a szabadságharc történetéből</i>	- Történetek a szabadságharc idejéből. - Görgei Artúr, a hadvezér. - A tavaszi hadjárat. - A Függetlenségi nyilatkozat. - A fegyverletétel és megtorlás – Arad.	<i>Kronológia:</i> 1830–1848 a reformkor, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés.	
<i>A kiegyezés</i>	- Az ellenállás formái. - Deák Ferenc szerepe. - A kiegyezés megkötése. - Az Osztrák-Magyar Monarchia megszületése.	<i>Topográfia:</i> Pest, Pákozd, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad, Osztrák-Magyar Monarchia.	

			□ A kiegyezés értékelése.
--	--	--	---------------------------

Javasolt tevékenységek:

- Tablókészítés a kor legfontosabb szereplőiről.
- Képek gyűjtése Széchenyi gyakorlati tevékenységéről.
- Folyamatábra készítése az európai és a magyar forradalmak események összefüggéseiről.
- Térképvázlat készítése a március 15-i eseményekről.
- Kvíz készítése a március 15-i eseményekről és szereplőikről.
- Poszter, kiselőadás, prezentáció készítése a szabadságharc egy híres csatájáról.
- 1848–49-es emlékhelyek felkeresése a környéken.
- Képek gyűjtése a szabadságharc honvédeinek egyenruhájáról és fegyvereiről.
- Történelmi portré készítése Széchenyi Istvánról és/vagy Kossuth Lajosról és/vagy Deák Ferencről.

7-8. évfolyam

Az általános iskola 7–8. évfolyamának történelemtanításánál az életkori sajátosságok figyelembevételével már törekedni kell az események és folyamatok összetettebb bemutatására. A tanuló ekkor már a magasabb szintű, elvontabb fogalmi gondolkodásra is képessé válik, ezért a képszerűség és a történettanításon alapuló történelemtanítás elvének alkalmazása mellett megkezdődik az elemző jellegű feldolgozás: összetett okok és következmények feltárása, az egyes történelmi jelenségek és folyamatok több szempontú értelmezése. A tevékenység alapú tanulásnak továbbra is meghatározó szerepe van, ezért a kerettantervi beosztás időt hagy és lehetőséget teremt a műveltető történelemtanulásra, az ismeretek szélesebb körű alkalmazására, a kooperatív technikák előtérbe helyezésére, a sokoldalú kompetenciafejlesztésre, amelyek már a középiskolai történelem tanulmányokra, követelményekre való felkészítést is kell, hogy szolgálják.

Mivel a 7–8. évfolyamra a tanuló formálódó absztrakt gondolkodása a jellemző, ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történelmi témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- ismeri az újkori és jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni az újkori és jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a 1849-től napjainkig;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. és 20. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit;
- fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett;
- ismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásaikat és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit;

- felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit néhány történelmi korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban; □ ismeri hazája államszervezetét.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek megfigyeléséből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat, tételmondatokat) elbeszélő vagy leíró, illetve rövidebb magyarázó írott és hallott szövegekből és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat adni;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok, médiatárak, filmek; nyomtatott és digitális, szöveges és vizuális források);
- képes élethelyzetek, magatartásformák megfigyelésére és értelmezésére;
- megadott szempontok alapján tudja értelmezni és rendszerezni a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra, grafikon vagy diagram kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán, grafikonon, diagramon ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- képes egyszerű esetekben forráskritikát végezni, valamint különbséget tenni források között típus és szövegösszefüggés alapján;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel, párhuzamot tud vonni különböző típusú (pl. szöveges és képi) történelmi források tartalma között;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni különböző források hitelességéről és releváns voltáról;

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény, jelenség és történelmi folyamat időpontját;
- biztonsággal használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, folyamatra, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- ismeretei segítségével időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, ikonikus szimbólumokat, tárgyakat, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- biztonsággal használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek, folyamatok leolvasására, értelmezésére, vaktérképen való elhelyezésére;
- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan, folyamatos beszéddel képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményét megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró, valamint rövidebb magyarázó szövegek tartalmát;
- az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
- képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel, folyamatokkal, kapcsolatban;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi és társadalmi kérdések tárgyalása során szakszerűen alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tud egyszerű vizuális rendezőket készíteni és kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tabló, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
- egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást és digitális prezentációt állít össze és mutat be önállóan;
- egyszerű történelmi kérdésekről önálló, tárgyilagos véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
- meghallgatja és megérti - adott esetben elfogadja - mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni, értelmezni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- a történelmi eseményekkel, folyamatokkal és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
- feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és adatokkal, érvekkel alátámasztja azokat;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít, álláspontjukat azonosítja;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről, folyamatokról;
- felismeri és értékeli a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
- társadalmi és erkölcsi problémákat azonosít adott történetek, történelmi események, különböző korok szokásai alapján;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre, folyamatokra;
- feltételezéseket fogalmaz meg néhány fontos történelmi esemény és folyamat feltételeiről, okairól és következményeiről, és tényekkel alátámasztja azokat;
- több szempontból képes megkülönböztetni a történelmi jelenségek és események okait és következményeit (pl. hosszú vagy rövid távú, gazdasági, társadalmi vagy politikai);
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 7–8. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralkodó, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

A témakörök áttekintő táblázata

A 7-8. évfolyamon a történelem tantárgy összes óraszám: 144 óra (72-72 óra).

7. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret
A modern kor születése	5 óra
A dualizmus kora: felzárkózás Európához	7 óra
Az első világháború és következményei	$11 + 4 = 15$ óra
Totális diktatúrák	$5 + 2 = 7$ óra
A Horthy-korszak	9 óra
A második világháború	10 óra
A megosztott világ	5 óra
Magyarország szovjetizálása	10 óra
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre, stb. szánt órakeret	4 óra
Az össz. óraszám	72 óra

8. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret
A forradalomtól az ezredfordulóig	$20 + 4 = 24$ óra
Együttélés a Kárpát-medencében	8 óra

Népesedés és társadalom	5 óra
A demokratikus állam	$7 + 2 = 9$ óra
Régiók története	14 óra
Mérlegen a magyar történelem	8 óra
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre, stb. szánt órakeret	4 óra
Az össz. óraszám	72 óra

Témakör: A modern kor születése

Óraszám a helyi tantervben: 5 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A nemzeti eszme és a birodalmak kora</i>	- A nemzeti eszme és a nemzetállamok Európája. - A világ nagyhatalmai és ellentétei a 20. század kezdetén. - Gyarmatbirodalmak a világ térképén.	<i>Fogalmak:</i> nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, demokrácia, szocializmus, kommunizmus,	A 20. század eleji nagyhatalmak azonosítása, és a korabeli világra gyakorolt

<i>Politikai eszmék:</i> <i>liberalizmus,</i> <i>konzervativizmus,</i> <i>szocializmus</i>	• A liberalizmus. • A konzervativizmus. • A szocializmus és kommunizmus eszméje. • A keresztényszocializmus.	keresztényszocializmus. <i>Személyek:</i> Bismarck, Marx. <i>Kronológia:</i> 1871 Németország egyesítése. <i>Topográfia:</i> Németország, Olaszország, Brit Birodalom, Amerikai Egyesült Államok, Japán.	hatásuk feltárása térképek és egyszerű ábrák segítségével. • A politikai eszmék legjellemzőbb gondolatait megjelenítő néhány egyszerű és rövid forrás értelmezése és azonosítása. • A 19. századi politikai eszmék céljainak és jellemzőinek rendszerezése.
---	---	---	---

Javasolt tevékenységek:

- Németország területi egyesítés előtt és utáni térképének összehasonlítása, értékelése.
- Magyarázatok keresése és azok megvitatása egyes államok létrejöttének és megerősödésének okaira (pl. Amerikai Egyesült Államok).
- Ismerkedés nemzeti jelképekkel (zászlók, himnuszok).
- Összehasonlító táblázat készítése a korszak politikai eszméiről.

Témakör: A dualizmus kora: felzárkózás Európához

Óraszám a helyi tantervben: 7 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A modernizálódó Magyarország	• Magyar feltalálók és találmányok, az ipar fejlődése. • Vasútépítés, folyószabályozás. • Egy világváros kiépülése – az urbanizáció Budapest példáján.	<i>Fogalmak:</i> közös ügyek, dualizmus, MÁV, Millennium, emancipáció, urbanizáció. <i>Személyek:</i> Andrássy	• A millenniumi Budapest bemutatása. • A dualizmus kori vidék és város lakóinak és életmódjának bemutatása.

<i>A millenniumi Magyarország</i>	• A soknemzetiségű ország. • A zsidó emancipáció, a hazai zsidóság szerepe a magyarországi modernizációban. • A cigányság helyzete, hagyományos mesterségek. • A millenniumi ünnepségek. • A legjelentősebb kulturális alkotások.	Gyula. <i>Kronológia:</i> 1896 a Millennium. <i>Topográfia:</i> Budapest.	• A 20. század eleji és korunk életmódja közötti különbségek azonosítása. • A korszak gazdasági és technikai fejlődésének bemutatása. • A korszak ipari fejlődésének nyomon követése diagramok, táblázatok segítségével.
-----------------------------------	---	--	--

Javasolt tevékenységformák:

- Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak valamely jeles magyar tudósáról, feltalálójáról.
- Képgyűjtemény (tabló) összeállítása a millenniumi Budapestről internetes források alapján.

Témakör: Az első világháború és következményei

Óraszám a helyi tantervben: 15 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az első világháború, Magyarország a háborúban</i>	• A halálos lövés: a világháború kirobbanása. • A hadviselő felek: az antant és a központi hatalmak. • Az állóháború. • Magyarok a világháborúban. • A háterszág megpróbáltatásai. • Lenin és a bolsevik hatalomátvétel.	<i>Fogalmak:</i> antant, központi hatalmak, front, állóháború, háterszág, bolsevik, tanácsköztársaság, vörösteror, fehér különítményes megtorlások, kisantant. <i>Személyek:</i> Tisza	• A fontosabb hadviselő országok csoportosítása a szövetségi rendszerek szerint. • Az első világháborús hadviselés összehasonlítása a korábbi háborúkéval.

<i>Magyarország 1918–1919ben</i>	• A forradalmi kísérlet – elhibázott kül- és katonapolitika. • Magyarország megszállásának folyamata. • A tanácsköztársaság hatalomra kerülése és bukása. • Az ellenforradalom.	István, Lenin, Károlyi Mihály, Horthy Miklós. <i>Kronológia:</i> 1914–1918 az első világháború, 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1920. június 4. a trianoni békediktátum. <i>Topográfia:</i> Szarajevó, Szerbia, Doberdó, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Erdély, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Ausztria.	• A háborús körülményeket bemutató különböző típusú források gyűjtése, feldolgozása. • Európa háború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a változások értelmezése. • A történelmi Magyarország szétesésének bemutatása térképen az elcsatolt területek történelmi megnevezésével. • Vélemény megfogalmazása a történelmi Magyarország felbomlásának
<i>A trianoni békediktátum</i>	• A Párizs környéki békék alapelvei, a vesztesek büntetése. • A trianoni békediktátum – a megcsonkított Magyarország. • Magyarország területi, népességi és gazdasági veszteségei. • A kisantant.		
			okairól. □ A trianoni békediktátum területi és demográfiai következményeinek értékelése.

Javasolt tevékenységek:

- Vita a háború okairól.
- Grafikonok, táblázatok elemzése a háború legfontosabb adatairól (pl. résztvevők száma, veszteségek, háborús kiadások, fegyverek száma stb.).
- Első világháborús emlékhelyek és emlékművek, sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Első világháborús kiállítás megtekintése.
- Első világháborús katonadalok gyűjtése és eléneklése.
- Trianon a gyermek szemével – kortárs visszaemlékezések felkutatása és megbeszélése.

Témakör: Totális diktatúrák Óraszám
a helyi tantervben: 7 óra Ismeretek és
fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista Szovjetunió</i>	• Lenin és Sztálin diktatúrája. • Az államosítás. • A terror és a munkatáborok.	<i>Fogalmak:</i> személyi kultusz, GULAG, totális állam, nemzetiszocializmus, antiszemitizmus, fasizmus.	• A kommunista Szovjetunió és a nemzetiszocialista Németország jellemzőinek azonosítása képi és szöveges forrásokban. • A totális diktatúrák összehasonlítása (pl. jelképek, ideológiák, hatalmi eszközök). • Érvelés a 20. század kirekesztő ideológiáival szemben.
<i>A nemzetiszocialista Németország</i>	• A nemzetiszocializmus: fajelmélet és antiszemitizmus. • A náci hatalomátvétel, a hitleri diktatúra és terror. • A hitleri Németország terjeszkedése: Ausztria és Csehszlovákia.	<i>Személyek:</i> Sztálin, Hitler. <i>Kronológia:</i> 1933 a náci hatalomátvétel. <i>Topográfia:</i> Szovjetunió, Szibéria (munkatáborok).	
			szemben.

Javasolt tevékenységek:

- GULÁG táborok és a náci koncentrációs táborok helyszíneinek térképen való azonosítása.
- Film vagy filmrészletek megtekintése a nemzetiszocialista és/vagy a kommunista diktatúráról.

Témakör: A Horthy-korszak Óraszám
a helyi tantervben: 9 óra Ismeretek és
fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A politika irányai</i>	- Horthy, a kormányzó. - Antikommunizmus és revíziós törekvések. - A politikai antiszemitizmus. - Bethlen István miniszterelnöksége. - Külpolitikai kényszerpályák.	<i>Fogalmak:</i> revízió, numerus clausus, pengő. <i>Személyek:</i> Bethlen István, Klebelsberg Kuno, Szentgyörgyi Albert.	- A Horthy-korszak gazdasági, kulturális, politikai és társadalmi eredményeinek és problémáinak felidézése. - Az antiszemitizmus megnyilvánulásainak azonosítása források alapján. - Magyarország külpolitikai céljainak és lehetőségeinek bemutatása. - A társadalmi változások bemutatása szöveges és képi források alapján. - A korszak egy kiemelkedő személyiségének bemutatása.
<i>Gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés</i>	- Gazdasági eredmények. - Az oktatás, a kultúra és a tudomány néhány kiemelkedő képviselője. - Társadalmi rétegződés és érintkezési formák Magyarországon. - Életmód, szabadidő, sport.	<i>Kronológia:</i> 1920–1944 a Horthykorszak.	

Javasolt tevékenységek:

- Vázlatkészítés idézetek és képi források felhasználásával a Horthy-korszak társadalmáról.
- Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak jeles személyiségeinek egyikéről.
- Plakátok, korabeli történetek, versek, dalok gyűjtése a revíziós törekvésekről.
- Fotók, illusztrációk gyűjtése az ipar (közlekedés) modernizációjáról.
- Képek gyűjtése az oktatás, a tudomány, a sportélet új intézményeiről.

Témakör: A második világháború

Óraszám a helyi tantervben: 10 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Háború földön, tengeren és levegőben.</i>	- A hadviselő felek: a tengelyhatalmak és a szövetségesek. - Sztálin-Hitler paktum, kezdeti német sikerek. - A háború európai frontjai és a csendes-óceáni hadszíntér. - Fordulatok a háborúban: Sztálingrád és Normandia, Berlin, az atombomba. - Európa felosztása.	<i>Fogalmak:</i> tengelyhatalmak, szövetségesek, bécsi döntések, nyilasok, totális háború, holokauszt, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, zsidótörvények. <i>Személyek:</i> Franklin D. Roosevelt, Churchill, Teleki Pál, Szálasi Ferenc, Salkaházi Sára.	- A nemzetiszocialista Németország és a kommunista Szovjetunió szerepének feltárása a háború kirobbantásában. - A második világháború fordulópontjainak felidézése. - A háború fegyvereinek és borzalmainak bemutatása különböző források alapján. - Magyarország területi változásait és világháborús részvételét, valamint a második világháború főbb eseményeit bemutató térképek
<i>Magyarország a világháború idején</i>	- A revíziós eredmények - A Szovjetunió elleni háború – a 2. magyar hadsereg a Donnál. - Német megszállás. - A kiugrási kísérlet és a nyilas hatalomátvétel. - A hadszíntérré vált Magyarország.	<i>Kronológia:</i> 1939–1945 a második világháború, 1941. június a Szovjetunió megtámadása, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1945. április a háború vége Magyarországon.	
<i>A háború borzalmai</i>	- A totális háború. - A világháború fegyverei. - A háttország szenvedései. - Az ellenállás formái. - A bombázások és városi harcok – Budapest példáján.	<i>Topográfia:</i>	
<i>A holokauszt</i>	A náci koncentrációs és		

	□ megsemmisítő táborok. Az európai és magyarországi zsidótörvények. □ Kísérlet az európai és a magyar zsidóság és cigányság elpusztítására. □ Áldozatok és bűnösök, felelősség és embermentés: néhány kiemelkedő példa.	Sztálingrád, Normandia, Hirosima, Donkanyar, Auschwitz.	értelmezése. • A magyar külpolitika háború előtti és alatti törekvéseinek és mozgásterének bemutatása. • Ítélet megfogalmazása a második világháborús népiirtásokról és háborús bűnökről. • A magyar honvéd helytállásának felidézése források alapján. • Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.
--	---	---	--

Javasolt tevékenységek:

- Képek gyűjtése a német haderő és a szövetségesek magyarországi pusztításának eszközeiről és helyszíneiről.
- Ismeretek szerzése és megvitatása a holokauszt történetét feldolgozó gyűjtemények, online adatbázisok segítségével (pl. látogatás a Holokauszt Emlékközpontban).
- A holokausztról szóló visszaemlékezések, irodalmi és filmfeldolgozások egy-egy részletének megbeszélése.
- Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.
- Egy magyarországi embermentő (pl. Boldog Salkaházi Sára) tevékenységének megismerése és értékelése.
- Második világháborús emlékhelyek, emlékművek és sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.

Témakör: A megosztott világ

Óraszám a helyi tantervben: 5 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A hidegháború</i>	- A kétpólusú világ – a vasfüggöny leereszkedése. □ Németország kettéosztása. - Fegyverkezési verseny a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok között. - Hidegháborús konfliktusok: Korea, Kuba.	<i>Fogalmak:</i> Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), hidegháború, vasfüggöny, berlini fal, szuperhatalom, Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés, piacgazdaság, jóléti állam. <i>Személyek:</i> Hruscsov, Kennedy. <i>Kronológia:</i> 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, 1948 Izrael Állam megalapítása. <i>Topográfia:</i> Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Észak- és Dél-Korea, Kuba.	- A második világháború után kialakult világrendet bemutató térkép áttekintése és értelmezése. - A nyugati demokrácia és a szovjet diktatúra összehasonlítása. - A nyugati világ és a keleti blokk életkörülményeinek összehasonlítása. - A hidegháború korabeli és a mai világhatalmi viszonyok összehasonlítása. - A hidegháborús korszak alapvető jellemzőinek, történelmi szereplőinek azonosítása képek, szöveges források alapján. - Gyűjtött információk értelmezése a hidegháború korának néhány világpolitikai válságáról (pl. Korea, Kuba, Berlin).
<i>A Nyugat</i>	- A nyugati demokrácia és piacgazdaság. - A jóléti társadalom. - Az új tömegkultúra kialakulása.		

			□ Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése a két szuperhatalom fegyverkezési versenyéről diagramok, táblázatok, képek és térképek segítségével.
--	--	--	---

Javasolt tevékenységek:

- A jóléti állam jellemzőinek összegyűjtése és értékelése.
- Internetes és egyéb források alapján képes gyűjtemény összeállítása az új tömegkultúra jellemző tárgyairól, eseményeiről.
- Posztterek készítése a nyugati és keleti blokk országainak életmódjáról.
- Kiselőadás tartása egy hidegháborús konfliktusról.

Témakör: Magyarország szovjetizálása

Óraszám a helyi tantervben: 10 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista diktatúra kiépítése Magyarországon</i>	• Háborús pusztítás és szovjet megszállás, deportálások a szovjet munkatáborokba. • Bűnbakká tett németek és magyarok – kitelepítések, lakosságcsere. • Az 1945-ös és 1947-es választások. • Egypártrendszer, államosítás, diktatúra.	<i>Fogalmak:</i> malenkij robot, államosítás, tervgazdaság, Államvédelmi Hatóság (ÁVH). <i>Személyek:</i> Kovács Béla, Rákosi Mátyás, Mindszenty József.	• Magyarország szovjet megszállása következményeinek felidézése. • A tömeges deportálások jellemzőinek azonosítása visszaemlékezése k és egyéb források alapján. • A Rákosirendszer jellemzőinek, bűneinek
<i>A Rákosidiktatúra</i>	• Az ÁVH működése. • A személyi kultusz. • Az egyházüldözés. • A tervgazdaság működése.	<i>Kronológia:</i> 1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon,	

<i>Deportálások „békeidőben”</i>	□ A deportálások és üldözések okai. □ A határon túli magyarok megpróbáltatásai: deportálások Csehszlovákiában; szovjet, román és jugoszláv munkatáborok. □ Magyarországi kitelepítések és munkatáborok.	1948–1956 a Rákosi-diktatúra. <i>Topográfia:</i> Recsk, Hortobágy, Dunadelta.	□ azonosítása források, képek, filmrészletek alapján. A határon túli magyarok megpróbáltatásainak bemutatása különböző források alapján.
----------------------------------	---	---	--

Javasolt tevékenységek:

- Jelszavak, csasztaskák, viccek gyűjtése a Rákosi-diktatúra idejéből.
- Új iparvárosok azonosítása térképen.
- Egy játékfilm vagy filmrészlet megtekintése a korszakból vagy a korszakról.
- Saját vélemény megfogalmazása a Rákosi-diktatúráról.
- Kitelepítésekről, deportálásokról szóló visszaemlékezések részleteinek közös feldolgozása.

Témakör: A forradalomtól az ezredfordulóig

Óraszám a helyi tantervben: 24 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az 1956-os forradalom és szabadságharc</i>	• Október 23., a forradalom kirobbanása. • A pesti srácok és szabadsághősök. • A forradalom lakóhelyünkön és környékén. • Szovjet tankokkal a népakarat ellen. • A forradalom jelképei. • A magyar forradalom a világtörténelem színpadán.	<i>Fogalmak:</i> Molotovkoktél, sortüzek, munkásőrség, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelőszövetkezet, háztáji, maszek, gulyáskommunizmus, rendszerváltoztatás, privatizáció, jogállam, többpártrendszer.	• Beszámolók készítése az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseiről. □ Az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni megtorlások kegyetlenségének bemutatása példákon keresztül. • Érvek gyűjtése a Kádár-rendszer
<i>A kádári diktatúra</i>	• A kádári megtorlás. • A pártállam működése: az elnyomás változó		

	formái. □ Ellenőrzött társadalom, tömegszervezetek.		
<i>Élet a Kádárrendszerben</i>	□ A paraszti gazdaságok felszámolása, □ téeszesítés. A szocialista modernizáció – „a legvidámabb barakk”. □ A hiánygazdaság. A második gazdaság kiépülése. □ Életszínvonal-politika és eladósodás.	<i>Személyek:</i> Nagy Imre, Kádár János, Gorbacsov, Reagan, II. János Pál, Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor. <i>Kronológia:</i> 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. november 4. a szovjet támadás, 1956–1989 a Kádárrendszer, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, 1990 az első szabad választások, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1999 Magyarország belép a NATO-ba. <i>Topográfia:</i> Corvin köz, Mosonmagyaróvár.	□ diktatórikus jellegének alátámasztására. A Kádárrendszerről szóló különböző jellegű források elemzése, értelmezése. A Kádárrendszer és napjaink életkörülményeinek összehasonlítása. A rendszerváltoztatás jelentőségének, következményeinek bemutatása. A magyar történelem legfontosabb politikai eseményeinek időrendbe állítása a rendszerváltoztatástól napjainkig.
<i>A kétpólusú világ megszűnése és a rendszerváltoztatás Magyarországon</i>	□ A Szovjetunió és a szocialista rendszer országainak válsága. Az ellenzék megszerveződése Magyarországon. A tárgyalások rendszerváltoztatás. A kétpólusú világ megszűnése. Az első szabad országgyűlési és önkormányzati választás. Antall József kormánya.		
<i>Magyarország a rendszerváltoztatás után</i>	□ A demokrácia és a piacgazdaság kiépítése. □ A többpártrendszer működése. □ Gazdasági válság és felzárkózás – vesztesek és nyertesek. □ A társadalom átalakulása. □ Magyarország NATOtagsága.		

Javasolt tevékenységek:

- Információgyűjtés a „pesti srácokról”.
- Térképvázlat készítése az 1956-os események budapesti helyszíneiről.
- Interjú készítése egy 1956-os visszaemlékezővel.
- 1956-os emlékhelyek és emlékművek, sírok feltérképezése a lakóhelyen és környékén.

- Az 1956-os forradalom és a Kádár-rendszer korszakával kapcsolatos játékfilm/ filmrészlet megtekintése és értelmezése.
- Tablókészítés az úttörő mozgalom jellemzőiről a világnézeti nevelésben betöltött szerepéről.
- Gazdasági és társadalmi diagramok, grafikonok elemzése a szocializmus válságának időszakából.
- Retró-kiállítás rendezése.
- Családi emlékek bemutatása, visszaemlékezések gyűjtése, interjú készítése tanári útmutatás alapján a Kádár-rendszerrel és a rendszerváltoztatás időszakából.

Témakör: Együttélés a Kárpát-medencében

Óraszám a helyi tantervben: 8 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A határon túli magyarok</i>	• Határon túli magyarlakta területek. • Fordulópontok a határon túli magyarok történetében: a történelmi Magyarország felosztása, a revízió, magyarellenes megtorlások, rendszerváltoztatás. • A kisebbségi lét nehézségei egykor és ma: adminisztratív intézkedések és mindennapok. • Kivándorlás és asszimiláció.	<i>Fogalmak:</i> kitelepítés, asszimiláció. <i>Személyek:</i> Esterházy János, Márton Áron. <i>Kronológia:</i> 1944–1945 magyarellenes atrocitások. <i>Topográfia:</i> Szlovákia, Ukrajna.	• A határon túli magyarság története főbb fordulópontjainak áttekintése 1920-tól napjainkig. • Példák gyűjtése a határon túli magyarság életéből a hűségre és helytállásra. • A határon túli magyar kisebbségi lét nehézségeinek bemutatása.

<i>A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig</i>	• Magyarország nemzetiségi arányainak változása. • Az asszimiláció folyamata. • Fordulópontok a nemzetiségek történetében: 1848–49-es szabadságharc, a történelmi Magyarország felosztása, a magyarországi németek kitelepítése. • A hazai cigány/roma		• A Kárpátmedence 1910-es és 1990 utáni etnikai térképének összehasonlítása a magyarság és a nemzetiségek elhelyezkedése szempontjából. • Példák gyűjtése a nemzeti összetartozás
	□ népesség története. A nemzetiségi jogok a mai Magyarországon.		megnyilvánulásai ról az anyaországi és a határon túli magyarság kapcsolatában. □ Példák gyűjtése a Kárpát-medence népeinek együttműködéséről és konfliktusairól a történelem során. □ A magyarországi nemzetiségek 1920. századi története főbb jellemzőinek, fordulópontjainak felidézése.

Javasolt tevékenységek:

- Kiselőadás készítése egy példamutató életút (pl. Esterházy János, Márton Áron) fordulópontjairól.
- Beszámoló készítése az erdélyi falurombolási tervről (pl. Bözödújfalú).
- Határon túli területek meglátogatása tanulmányi kirándulás kereteiben (pl. Határtalanul program).
- Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal.
- Tabló vagy prezentáció készítése a hazai cigányság korabeli életmódjáról.

Témakör: Népesedés és társadalom

Óraszám a helyi tantervben: 5 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A hagyományos/ agrártársadalmak</i>	• Letelepedés és élelemtermelés: növénytermesztés és állattenyésztés. • Önellátás, árutertermelés, kereskedelem. • A népességnövekedés	<i>Fogalmak:</i> házasítás, nagy pestisjárvány, népességgrobbanás, migráció, multikulturalizmus, terrorizmus,	• A népesedés nagy korszakainak és azok jellemzőinek felidézése. • Információk
	☐ korlátai. A hagyományos társadalom (hierarchia és család).	globalizáció. <i>Személyek:</i> Simmelweis Ignác.	gyűjtése az élelemtermelés fejlődéséről (például régészeti leletek alapján). A népességváltozás okainak és következményeinek bemutatása.
<i>A modern/ipari társadalmak</i>	☐ Az ipari forradalmak hatásai: népességgrobbanás és városiasodás. ☐ Népességnövekedés a fejlődő és népességfogyás a fejlett világban. A migráció. A modern/ipari társadalom ☐ (egyenjogúság és individualizmus).- A női szerepek változásának áttekintése a történelem során. ☐		☐ Hasonlóságok és különbségek megállapítása az egyes népesedési korszakok és folyamatok között. Vita a modern kori demográfiai folyamatokról és azok várható hatásairól.

Javasolt tevékenységek:

- A népesedéstörténet statisztikai adatainak értelmezése, csoportosítása és felhasználása állítások alátámasztására vagy cáfolására.
- Fiktív napló készítése különböző korban és társadalmi helyzetben élő nők életéről, mindennapjairól.
- Beszélgetés a népességnövekedés és csökkenés okairól és hatásairól.
- A migráció okainak és hatásainak megvitatása.

Témakör: A demokratikus állam

Óraszám a helyi tantervben: 9 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A modern demokrácia gyökerei</i>	- Az athéni demokrácia működése. - A parlamentáris rendszer	<i>Fogalmak:</i> népgyűlés, hatalmi ágak, alkotmány,	☐ A demokrácia kialakulása, állomásainak
	működése NagyBritanniában. Az ☐ elnöki rendszer működése az Amerikai Egyesült Államokban.	elnök, általános választójog. <i>Személyek:</i> Periklész, George Washington.	felidézése és működésének jellemzése a különböző történelmi korszakokban. Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában). ☐ Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatábrán. A brit parlamentáris és az amerikai elnöki rendszer összehasonlítása.
<i>A modern magyar állam</i>	☐ Az Alaptörvény. Az ☐ Országgyűlés, a kormány és az igazságszolgáltatás. Az országgyűlési és önkormányzati választási rendszer.	<i>Kronológia:</i> Kr. e. 5. sz. az athéni demokrácia fénykora, 1776 az amerikai Függetlenségi nyilatkozat, 2012 Magyarország Alaptörvénye.	☐ Áttekintő ábra értelmezése a magyarországi államszervezetről és a választási rendszerről. ☐

Javasolt tevékenységek:

- Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában).
- Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatábrán.

Témakör: Régiók története Óraszám a helyi tantervben: 14 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyarország és az Európa Unió</i>	- Az Európai Unió születése és bővülése. - Az európai integráció céljai, eredményei és	<i>Fogalmak:</i> integráció, euró, Európai Unió, visegrádi	- Az Európai Unió céljainak felidézése. - Az európai
	gondjai. ☐ Magyarország európai uniós tagsága.	együttműködés, polgárháború, nagy fal, hinduizmus, buddhizmus, kasztrendszer, Korán.	integráció eredményeinek és problémáinak áttekintése.
<i>Közép-Európa</i>	☐ A régió sajátosságai (jellemzően kontinentális helyzet, birodalmi függés és nemzeti sokszínűség). A második világháború hadszíntere. ☐ A szovjet megszállás. A visegrádi együttműködés.	<i>Személyek:</i> Lincoln, Gandhi, Mao Cetung. <i>Kronológia:</i> 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba.	- A közép-európai régió középkori, újkori és mai térképeinek összehasonlítása. - A közép-európai népek helyzetének összehasonlítása a középkortól napjainkig.
<i>Az Amerikai Egyesült Államok</i>	☐ Az Amerikai Egyesült Államok létrejötte. Az amerikai polgárháború okai és eredményei. Az Amerikai Egyesült Államok világhatalommá válása.	<i>Topográfia:</i> Brüsszel, Lengyelország, Csehország, KözelKelet, Izrael.	Az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi helyzetének elemzése és értékelése katonai, politikai, gazdasági és kulturális téren.
<i>India</i>	☐ Az indiai civilizáció vallási és kulturális alapjai. ☐ A brit gyarmati uralom. ☐ Gandhi és a függetlenségi mozgalom. ☐ A jelenkori India ellentmondásai.		Kína világgazdasági és világpolitikai szerepének megvitatása.
<i>Kína</i>	☐ A kínai civilizáció vallási és kulturális alapjai. ☐ Kína félgyarmati sorban. ☐ A japán megszállás. Mao Ce-tung és a kommunista diktatúra. ☐ A gazdasági óriás.		A közel-keleti konfliktusról megfogalmazott álláspontok és érvek

<i>A Közel-Kelet</i>	☐ Az Oszmán Birodalom felbomlása. ☐ Izrael állam létrejötte. ☐ Az olaj szerepe a régió történetében. Az ☐ iszlám és az iszlamizmus. ☐ Etnikai, vallási és gazdasági törésvonalak.	azonosítása, beszélgetés a békés megoldási módokról.
----------------------	--	--

Javasolt tevékenységek:

- Információk gyűjtése a visegrádi együttműködés előzményeiről és jelenlegi tartalmáról.
- Az Amerikai Egyesült Államok világhatalmi szerepének elemzése gazdasági adatsorok segítségével.
- Különböző források gyűjtése az indiai és kínai civilizáció történetéből, ezek alapján ismertető, prezentációk készítése.
- Az Oszmán Birodalom, valamint a Közel-Kelet területi változásainak nyomon követése történelmi térképeken.
- Beszámolók, prezentációk készítése az arab-izraeli konfliktusról (pl. az izraeli határ változásai, az olajválság).

Témakör: Mérlegen a magyar történelem

Óraszám a helyi tantervben: 8 óra Ismeretek és fejlesztési feladatok:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Lábnymaink a nagyvilágban</i>	• Világjáró magyarok (utazók, felfedezők). • Tudósok és feltalálók (pl. informatika, autóipar, űrkutatás). • Világraszóló sportsikerek – magyarok az olimpiákon. • Magyar művészek a világban.	<i>Javasolt személyek (altémánként 1-2):</i> Julianus barát, Kőrösi Csoma Sándor, Magyar László; Neumann János, Csonka János, Galamb József, Kármán Tódor; Papp	• Valamely területen kiemelkedő eredményt elérő magyarok tevékenységének felidézése, bemutatása. ☐ A Magyar

<i>A magyar megmaradás kérdései</i>	- Magyarország mint szuverén európai hatalom a középkorban. - A török kor: a középkori örökség pusztulása és az etnikai arányok romlása. □ Az Osztrák-Magyar Monarchia, a KözépEurópát sikeresen egyesítő birodalom. - Trianon máig tartó hatásai: a kisállami lét kényszerpályái a nagyhatalmak árnyékában. □ Új típusú kapcsolatépítés a rendszerváltoztatás után a kisebbségbe került magyarsággal. - A magyar megmaradás titkai: szabadságharcok, békés építkezés.	László, Puskás Ferenc, Egerszegi Krisztina, Balczó András; Liszt Ferenc, Munkácsy Mihály, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Korda Sándor.	Királyság középkori sikeressége okainak felidézése. - Érvek gyűjtése a Habsburg Birodalomhoz tartozásunk előnyei és hátrányai mellett a 18. században és a 19. század első felében. - Levert szabadságharcaink értékelése az utóbb elért eredmények alapján.
--	---	--	--

Javasolt tevékenységek:

- Világjáró magyar utazókról szóló beszámolók készítése.
- Kiselőadások, bemutatók készítése magyar tudósokról, feltalálókról, találmányokról, olimpikonokról, művészekről.
- Referátum készítése egy magyar Nobel-díjas tudósról (pl. Szent-Györgyi Albert, Gábor Dénes stb.).
- Prezentáció készítése egy sikeres magyar sportolóról.
- Példák gyűjtése kisebbségben élő magyarság megmaradásáért folytatott küzdelem formáira és képviselőire.